

ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗΣ ΠΑΛΙΟΥ ΕΛΑΙΟΥΡΓΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΑΛΛΑΓΗ ΧΡΗΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΟ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΣΧΕΔΙΑΣΤΗ/ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: ΚΡΑΣΑΓΑΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΑΜ :16027

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΘΗΝΑ ,ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2022

REUSE STUDY OF AN OLD OLIVE OIL MILL IN CRETE AND CHANGE OF USE INTO A DESIGNERS/ARCHITECTS
WORKPLACE AND RESIDENCE

STUDENT : KRASAGAKI ELEFThERIA

REGISTRATION NUMBER : 16027

SUPERVISOR : KATERINA MICHALOPOULOU

ATHENS, OCTOBER 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ: ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Τίτλος εργασίας

Μελέτη επανάχρησης παλιού ελαιουργείου στην Κρήτη και αλλαγή χρήσης σε χώρο εργασίας και διαμονής σχεδιαστή/ αρχιτέκτονα

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής συμπεριλαμβανομένου και του Εισηγητή

Η πτυχιακή/διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι Εξεταστική Επιτροπή:

A/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΑΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	Κατερίνα Μιχαλοπούλου	Ακαδημαϊκή υπότροφος Επιβλέπουσα/ Εισηγήτρια	
2	Μαρία Μοίρα	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Μέλος εξεταστικής επιτροπής	
3	Κωνσταντίνος Μπούρας	Ακαδημαϊκός υπότροφος Μέλος εξεταστικής επιτροπής	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο/η κάτωθι υπογεγραμμένος/η **Ελευθερία Κρασαγάκη** του **Ευάγγελου**, με αριθμό μητρώου **51916027** φοιτητής/τρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής **Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού** του Τμήματος **Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής**, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο/Η Δηλών/ούσα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μελέτη επανάχρησης παλιού ελαιουργείου στην Κρήτη και αλλαγή χρήσης σε χώρο εργασίας και διαμονής σχεδιαστή/ αρχιτέκτονα.

Σκοπός αυτής της πτυχιακής είναι η αποκατάσταση και μετατροπή ενός παλιού ελαιοτριβείου σε ατελιέ-κατοικία ενός σχεδιαστή. Το ελαιοτριβείο είναι ένα παλιό πετρόχτιστο κτίσμα που βρίσκεται στο χωριό Βόροι στην Κρήτη το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως διατηρητέος παραδοσιακός οικισμός από το υπουργείο πολιτισμού. Αρχικά, θα μελετηθεί η κατάσταση του με σκοπό την συντήρηση και την υποστήριξη δομικών στοιχείων όπου χρειάζεται. Στη συνέχεια θα γίνει ο σχεδιασμός του χώρου ,της επίπλωσης και του φωτισμού.

ABSTRACT

Reuse study of an old olive mill in Crete and change of use into a designers/architects workplace and residence.

The purpose of this thesis is the restoration and alteration of an old olive mill into a designer's workshop-residence. The olive mill is an old stone building located in the village of Voroι in Crete which has been designated as a preserved traditional settlement by the Ministry of Culture. Initially, its condition will be studied in order to maintain and highlight structural elements where necessary. Then the design of the space, the furniture and the lighting will be done.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή ξεκίνησε με σκοπό την αναβίωση και διατήρηση ενός οικογενειακού κτίσματος το οποίο είναι εγκαταλελειμμένο πολλά χρόνια. Είναι ένα παλιό ελαιουργείο που βρίσκεται στο χωριό των Βώρων στην Κρήτη. Αρχικά γίνεται μία αναφορά στη λαϊκή αρχιτεκτονική και τη ζωή στην Κρήτη για να μας βάλει στο πνεύμα του τόπου. Στη συνέχεια ερευνάται η τυπολογία των κρητικών σπιτιών κυρίως των αγροτικών κατοικιών που στη μας βοηθάει να κατανοήσουμε τη μορφή των σπιτιών που ερευνούνται σε αυτή την εργασία με αποτέλεσμα να γίνει πιο σωστός σχεδιασμός.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1 Ελληνική λαϊκή αρχιτεκτονική

1.1. Ορισμός της λαϊκής αρχιτεκτονικής.....	4
1.2. Η ζωή στην Κρήτη	4
1.3. Κρητική αρχιτεκτονική στην περίοδο της Ενετοκρατίας.....	4
1.3.1 Τυπολογία.....	5
1.4. Τυπολογική ανάλυση της κρητικής κατοικίας.....	5
1.4.1 Παραδείγματα από στενομέτωπα σπίτια	6-8
1.4.2 Δομικές λεπτομέρειες	9-10
1.5. Έπιπλα.....	11
1.6.Χρώμα.....	11

Κεφάλαιο 2 ΒΩΡΟΙ

2.1 Πληροφορίες για το χωριό Βώροι	12
2.1.2 Νομοθεσία.....	13
2.2 Περίπτωση μελέτης	14
2.2.1 Φάμπρικα.....	14-16
2.2.2 Σπίτι Σταυρακάκη.....	17-19

Κεφάλαιο 3 Πηγή έμπνευσης

Κεφάλαιο 4 Σχεδιασμός.....

4.1.Ιδέα.....	23
4.2.Σχέδια	24-34
4.3.Εικόνες	35-65

Πίνακας προέλευσης εικόνων.....	66
---------------------------------	----

Βιβλιογραφία.....	67
-------------------	----

Κεφάλαιο 1

Ελληνική λαϊκή αρχιτεκτονική

1.1. Ορισμός της λαϊκής αρχιτεκτονικής

Λαϊκή αρχιτεκτονική είναι η οικοδομική τέχνη που γεννιέται άμεσα από τις ανάγκες ενός λαού, χωρίς τη μεσολάβηση ειδικού επιστήμονα με συνειδητά καλλιτεχνικές προθέσεις, γι' αυτό εκφράζει τον τρόπο ζωής του λαού αυτού τις αξίες του, και γενικά τον πολιτισμό του σε μια δεδομένη εποχή.

Η εποχή που αναπτύχθηκε η λαϊκή αρχιτεκτονική ήταν η προβιομηχανική. Μια κοινωνία που δεν αναζητεί πολλά και είναι ικανοποιημένη από την παράδοση και την απλότητα. Δεν χρειαζόντουσαν οι αρχιτέκτονες γιατί οι γνώσεις περνούσαν από γενιά σε γενιά μεταφέροντας έτσι εμπειρίες χρόνων δημιουργώντας έτσι την λαϊκή αρχιτεκτονική. Για τη δημιουργία ενός σπιτιού όλοι συμμετέχουν και ο καθένας προσφέρει τη δική του γνώση, ο ειδικευόμενος τεχνίτης έρχεται μόνο όταν χρειαστεί κάποια συγκεκριμένη παραπάνω λεπτομέρεια.¹

1.2 Η ζωή στην Κρήτη

Η ζωή στην Κρήτη ήταν απλή και λιτή οι άνθρωποι ζούσαν καθημερινά με τους δικούς τους ρυθμούς, οδηγούμενοι από την πίστη τους, τις παραδόσεις του τόπου αλλά και από τις φυσικές και μεταφυσικές ανησυχίες τους τις οποίες τις εξέφραζαν μέσα από τις τέχνες τους. Πηγή της κρητικής λαϊκής παράδοσης είναι ο λαός και η ιστορία του.²

1.3. Κρητική αρχιτεκτονική στην περίοδο της Ενετοκρατίας

Η Κρήτη είχε πολλούς κατακτητές στο πέρασμα των αιώνων, λόγω της θέσης της, ένας από αυτούς που έκατσε αρκετούς αιώνες ήταν οι Ενετοί (1204-1669μ.Χ). Το αποτέλεσμα που επέφερε αυτή η μακράιωνη κατάκτηση ήταν η ανάμειξη των βενετσιάνικων χαρακτηριστικών με τη λαϊκή αρχιτεκτονική δημιουργώντας μια εικόνα επηρεασμένη από τις ανάγκες του τόπου. Τα λίγα χαρακτηριστικά που βλέπουμε ότι έχουν επιβιώσει από την επιρροή των Ενετών είναι οι καμάρες και οι οξυκόρφες καμάρες.³

¹ (Συλλογικό έργο, 1986) σ 61-62

² (Προβατάκης, 1990) σ 49

³ (Μποζινέκη- Διδώνη, 1985) σ 27

1.3.1 Τυπολογία

Στην μορφολογία των σπιτιών ενσωματώθηκαν πολλές τεχνικές και χαρακτηριστικά που προήλθαν από τους Ενετούς. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η ενίσχυση των γωνιών των σπιτιών με το να διευρύνουν τη βάση αλλά και τη δημιουργία κλήσης στους. Αυτό το έκαναν όχι μόνο για αισθητικούς λόγους αλλά και για να δυναμώσουν τους τοίχους για να αποφύγουν τυχόν ζημιές από σεισμούς.

Εικόνα 1

Εικόνα 2

Άλλα χαρακτηριστικά που παρατηρούνται στην αρχιτεκτονική είναι οι καμαρωτές πόρτες με πέτρινα πορτομάγουλα και ανώφλια. Ένα άλλο στοιχείο είναι το δάμα το οποίο ασβέστωναν για να μαζεύει το νερό της βροχής.

1.4. Τυπολογική ανάλυση της κρητικής κατοικίας

“Δεν έχουμε μια ιδέα του συνόλου και μια πυκνή εικόνα του μεταβυζαντινού σπιτιού, η μορφή του γεμάτη ασάφειες χωρίς προεκτάσεις, οι λειτουργίες του φευγαλέες και ρευστές, ο χαρακτήρας του πάλλεται χωρίς να συνειδητοποιείται, και η ατμόσφαιρα του εσωτερικού του φωτίζεται από λύχνο σκοτεινό, πώς να πιάσουμε το ύφος και το ήθος της αρχιτεκτονικής”.⁴

Η παραδοσιακή κατοικία της Κρήτης γνώρισε πολλές μορφές από τους κατακτητές της αλλά κατάφερε να διατηρήσει την απλότητα και τη λειότητα της. Ένας λόγος που η μορφή των σπιτιών ήταν απέριτη και συχνά πρόχειρη ήταν λόγω της νομαδικής ζωής που είχαν οι κάτοικοι.⁵

Μια από τις ξεκάθαρες μορφές σπιτιού στην Κρήτη είναι τα καμαρόσπιτα, στα οποία με τη χρήση της καμάρας χωρίζεται η κάτοψη χωρίς να διακόπτει τον ενιαίο χώρο. Ο διαχωρισμός αυτός δημιουργεί περισσότερες πλευρές με χρηστική αυτονομία. Αυτοί οι χώροι που δημιουργούνται χρησιμοποιούνται για ύπνο, μαγείρεμα αλλά και για βοηθητικούς χώρους όπως αποθήκη και πατητήρι.⁶

Υπάρχουν όμως και τα σπίτια αγροτικής μορφής τα οποία χρησιμοποιούνται από γεωργούς και κτηνοτρόφους. Είναι σχεδιασμένα για να καλύπτουν τις βασικές ανάγκες του κατοίκου και πολλές φορές και του ζώου καθώς συνήθιζαν να κοιμούνται στον ίδιο χώρο. Αυτά τα σπίτια ανήκουν στην κατηγορία των στενομέτωπων και πλατυμέτωπων μονόχωρων κατοικιών. Όπως λέει και η ονομασία τους διακρίνονται από το μέγεθος της κύριας όψης τους. Χαρακτηριστικό τους είναι η απλότητά τους καθώς αποτελούνται από ένα κύβο με λίγα ανοίγματα. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται είναι το ξύλο ή πέτρα και η γη στην πιο απλή τους μορφή δίνοντας έναν ασκητικό χαρακτήρα.⁷

⁴ (Βασιλιάδης, 1983) σ 106

⁵ (Βασιλιάδης, 1983) σ 106-110

⁶ (Μποζινέκη- Διδώνη, 1985) σ52

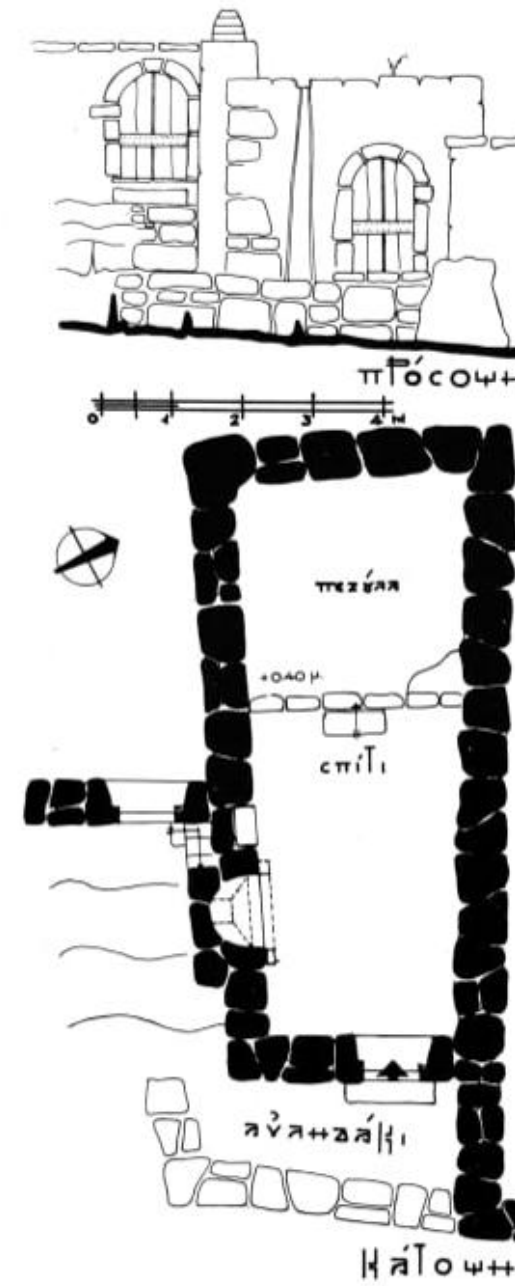
⁷ (Μποζινέκη- Διδώνη, 1985) σ 46

1.4.1 Παραδείγματα από στενομέτωπα σπίτια

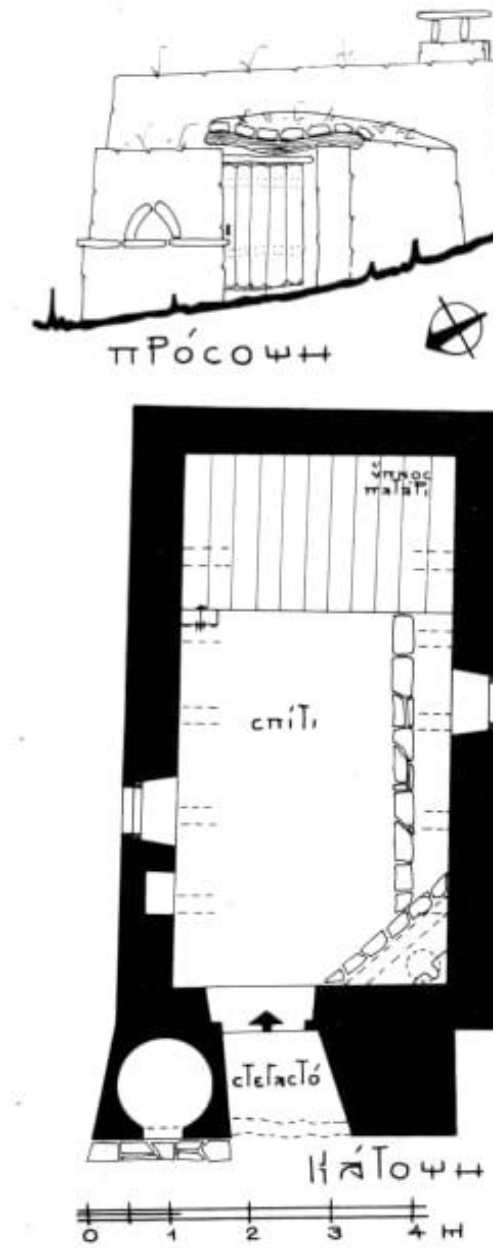
Σε αυτό το υποκεφάλαιο θα δούμε κάποια παραδείγματα από στενομέτωπα σπίτια για να κατανοήσουμε τη μορφή τους.

Στην εικόνα 3 βλέπουμε ένα σπίτι με στενή όψη που στη συνέχεια εμβαθύνει σε ένα μακρόστενο ορθογώνιο. Είναι ένα σπίτι δίχωρο στην απλούστερη και φτωχότερη μορφή του. Στην πρόσοψη βλέπουμε τη χαρακτηριστική καμπυλόμορφη πόρτα την υδρορροή και την καμινάδα.

Στην εικόνα 4 το σπίτι είναι παρόμοιας μορφής με τη διαφορά ότι υπάρχει ένα ξύλινο πατάρι, περισσότερα ανοίγματα, μια πεζούλα για την προετοιμασία του φαγητού δίπλα στο τζάκι και ένας εξωτερικός φούρνος ο οποίος μαζί με τον λίθινο όγκο στα δεξιά δημιουργούν ένα στεγαστό.

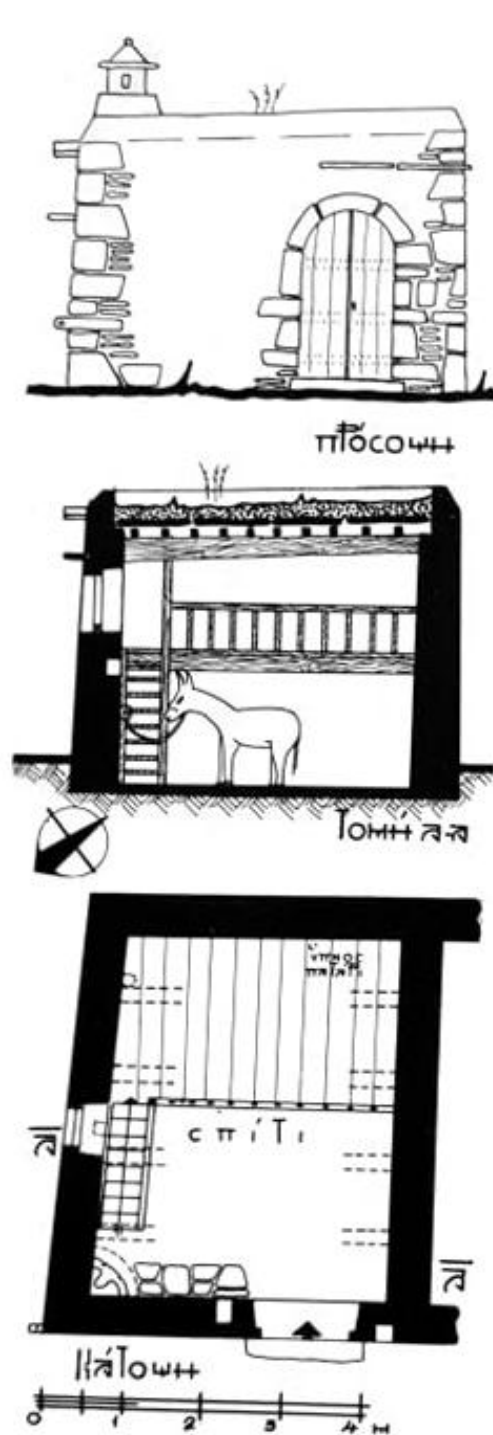
Εικόνα 4

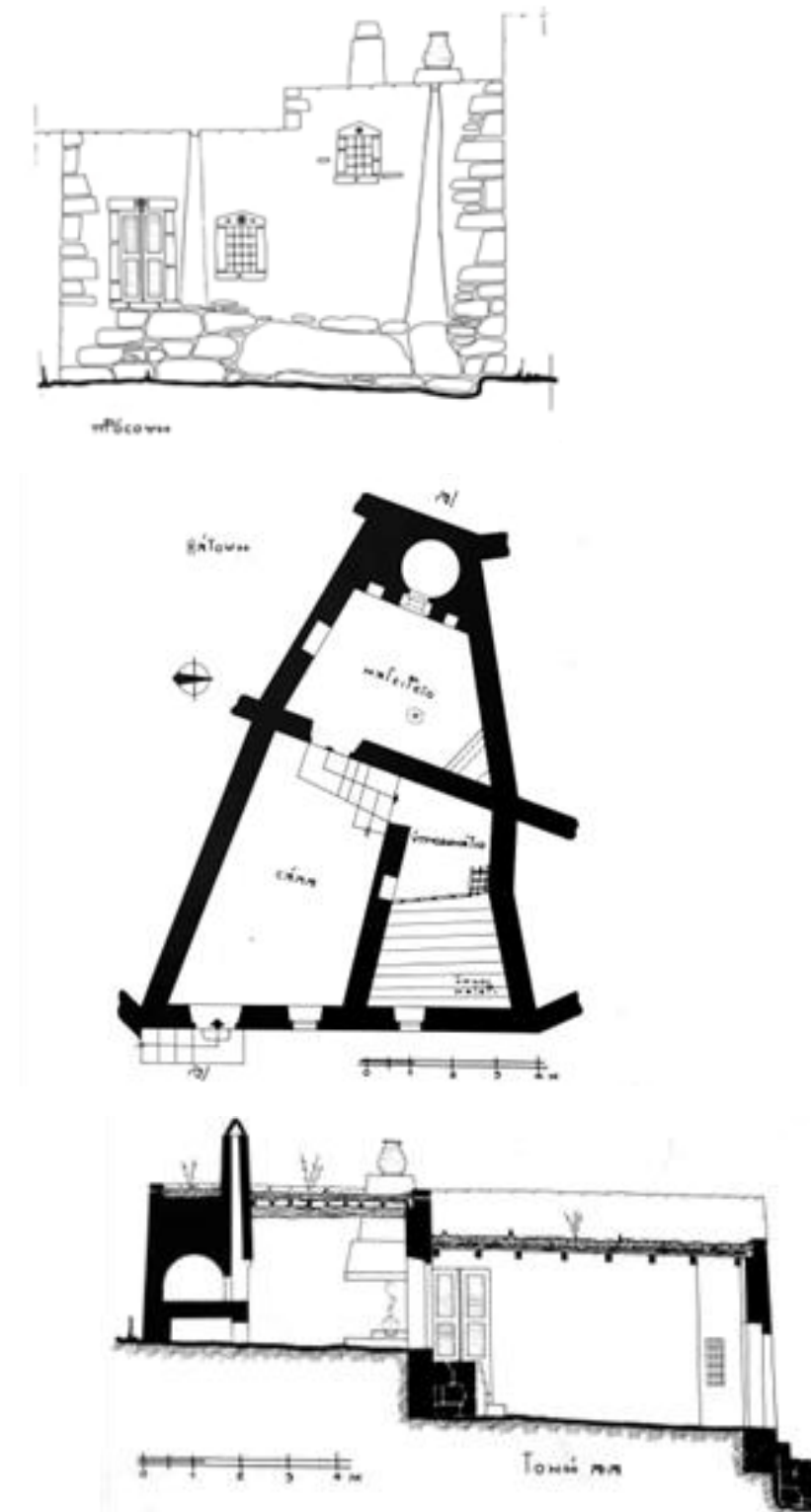
Εικόνα 3

Στην εικόνα 5 το σπίτι είναι πιο πυκνά δομημένο με ένα πατάρι προσαρμοσμένο στο ύψος του χρήστη και δέστρες στους τοίχους για το ζώο.

Το σπίτι στην εικόνα 6 είναι τρίγωνο, στενομέτωπο αλλά επειδή στενεύει προς το βάθος δίνει την εντύπωση μεγαλύτερης όψης, επίσης αυτός ο τριγωνικός σχεδιασμός που έχει επιτρέπει στο φως να φτάνει πιο βαθιά. Οι ανισοσταθμίες στο έδαφος δημιούργησαν την ανάγκη για δυο σκάλες. Αυτή την ανισοσταθμία ακολούθησαν και τα παράθυρα. Στην όψη βλέπουμε ότι τα ανώφλια είναι τριγωνικά για να έχουν περισσότερη αντοχή στις δυνάμεις που τους ασκούνται.

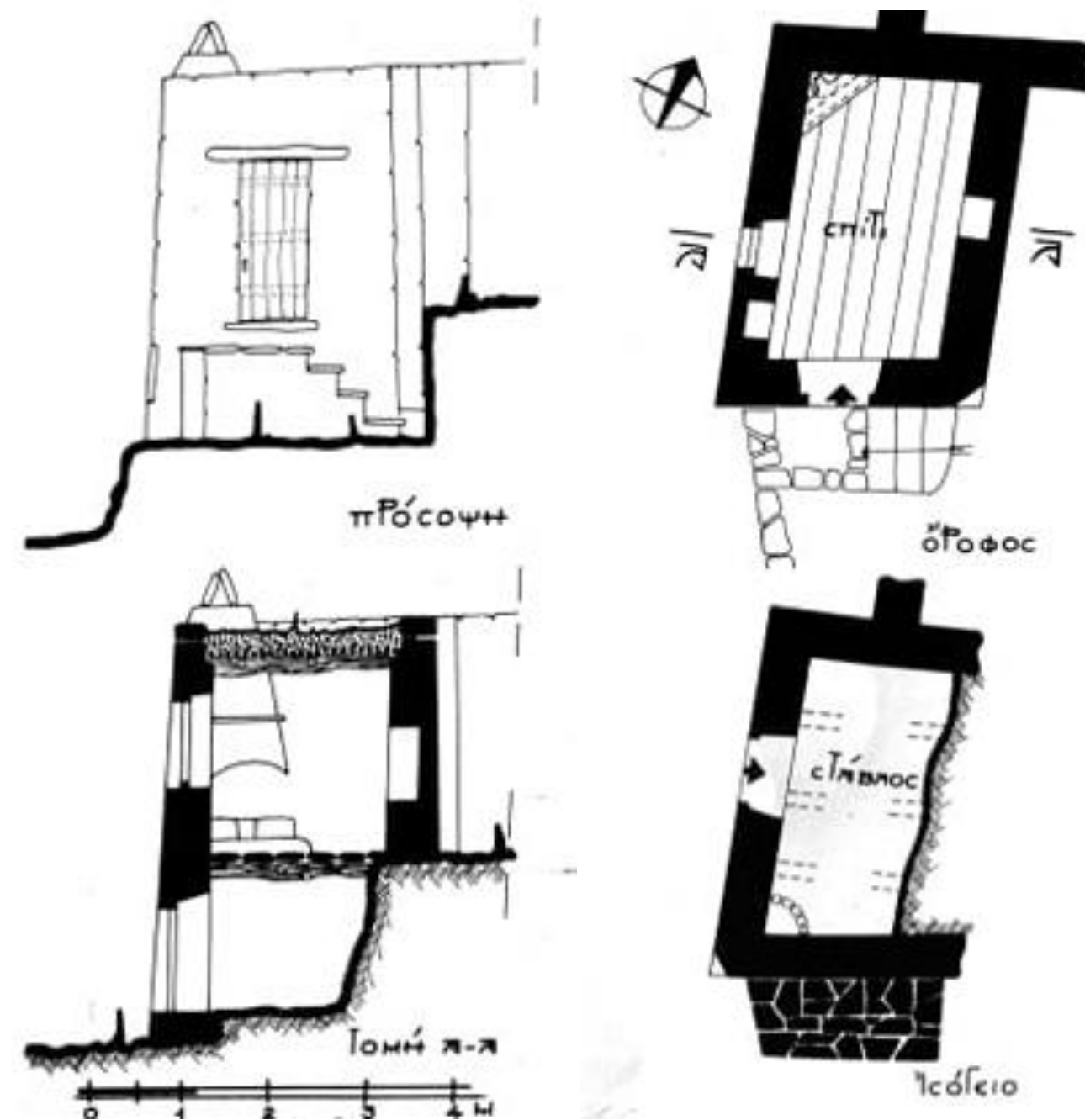

Εικόνα 6

Εικόνα 5

Στο τελευταίο παράδειγμα στην εικόνα 7 βλέπουμε ένα σπίτι διαμορφωμένο πάνω σε μία απότομη κλίση. Η υψομετρική αυτή διαφορά το αναγκάζει να γίνει διώροφο με το κάτω χώρο να γίνεται στάβλος λόγω του μεγέθους του.⁸

Εικόνα 7

⁸ (Βασιλιάδης, 1983) σ112-124

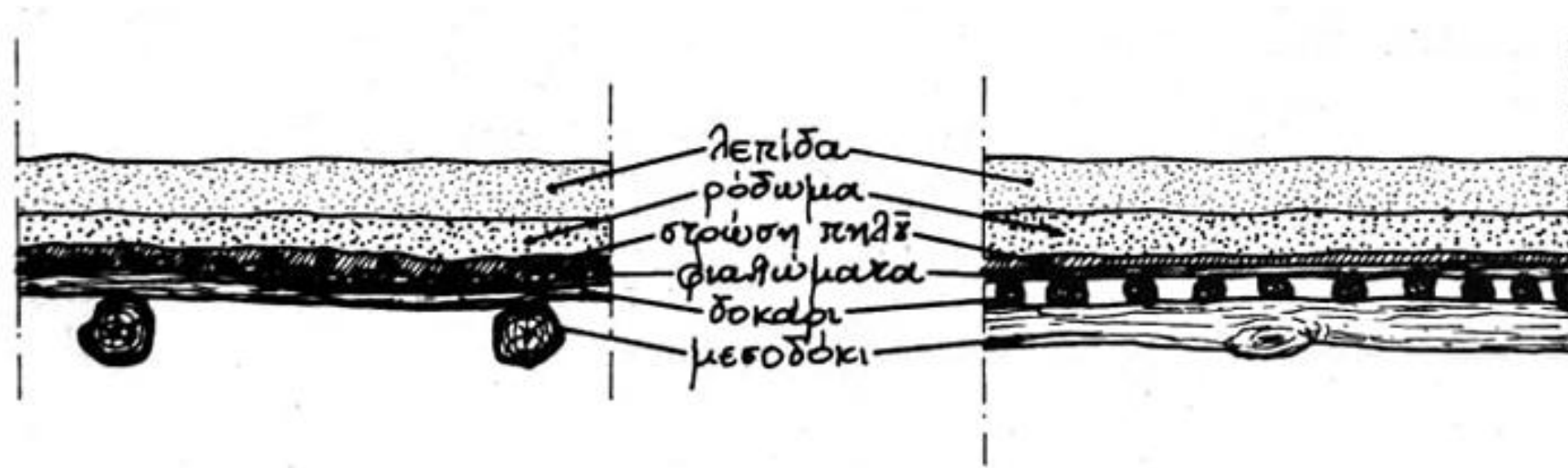
1.4.2 Δομικές λεπτομέρειες

ΣΤΕΓΑΣΗ

Η στέγαση γινόταν πάντα με δώμα που δίνει μια όμορφη και ζεστή όψη στο εσωτερικό του σπιτιού, κάθε δώμα αποτελείται από μεσοδόκια, τα δοκάρια, τις τάβλες(σανίδια) ή τις σκίζες, τη λάσπη (ρόδωμα) και τη λεπίδα. Τα ξύλινα μεσοδόκια είναι συνήθως από κυπαρίσσια, έχουν πάχος 25-30 εκατ. και τοποθετούνται σε απόσταση το ένα από το άλλο 1,80-2,5 μέτρα, ανάλογα με το μέγεθος του σπιτιού.

ΤΟΙΧΟΙ

Το κρητικό σπίτι φτιαχόταν κυρίως από πέτρες και ξύλα, υλικά που υπήρχαν άφθονα στο περιβάλλον τους. Για τη δημιουργία των τοίχων χρησιμοποιούσαν πέτρες και για συνδετικό λάσπη. Το εξωτερικό τους μπορούσε να επιχριστεί ή να μείνει ανεπίχριστο ενώ το εσωτερικό ήταν πάντα επιχρισμένο από ασπρόχωμα και ασβέστη. Ο συνδυασμός αυτών των υλικών δημιουργούσε μία τραχιά οργανική επιφάνεια.⁹

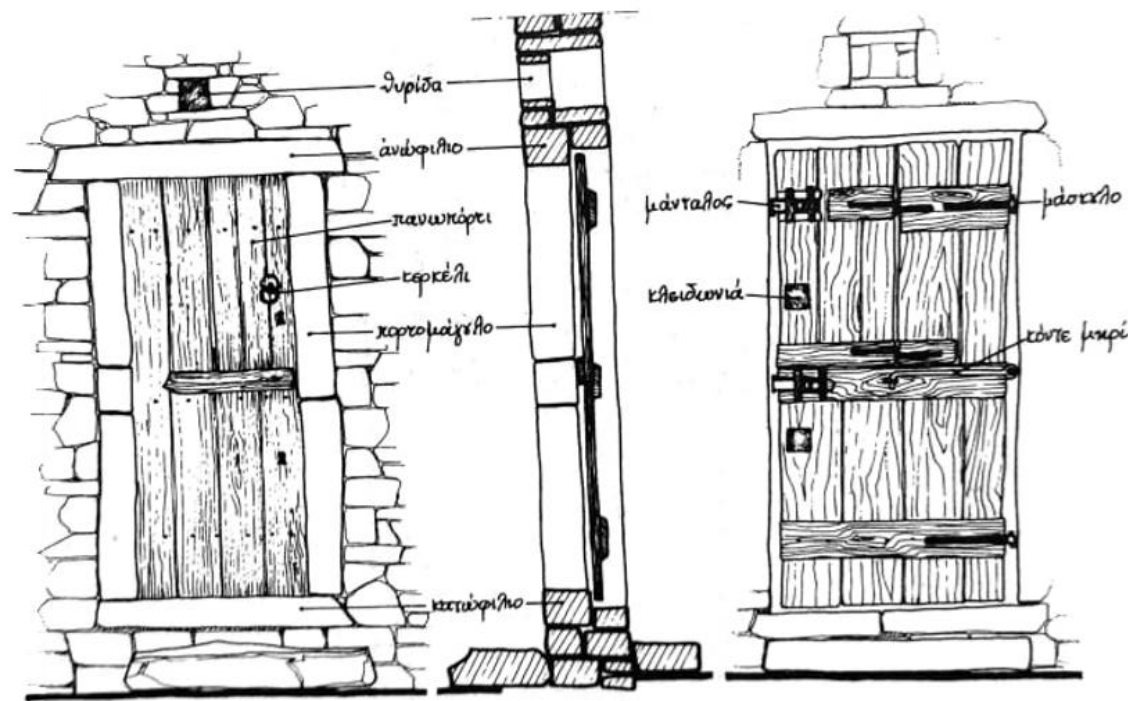
Εικόνα 8

⁹ (Προβατάκης, 2007) σ28-33

ΠΑΡΑΘΥΡΑ – ΠΟΡΤΕΣ

Το παραδοσιακό κρητικό σπίτι είχε λίγα ανοίγματα. Περιβαλλόταν από πελέκια, στα παράθυρα το ανόφλι ήταν ευθύγραμμο ή τοξωτό όπως και στην πόρτα. Στην περίπτωση που ήταν ξύλινο ήταν πάντα ευθύγραμμο. Στα πιο προσεγμένα σπίτια βρίσκονταν πιο εμπλουτισμένα πελέκια επηρεασμένα από βενετσιάνικα στοιχεία αλλά και από χριστιανικά σύμβολα.

Οι πόρτες και τα παράθυρα ήταν ξύλινα καρφωτά ή ταμπλαδωτά. Η πόρτα ενωνόταν με τον τοίχο με τις στρουφιγκες, πολλές φορές η πόρτα είχε ένα παραθυράκι που ανοιγόκλεινε ξεχωριστά με την πόρτα για να παίρνουν αέρα τα ζώα χωρίς να φεύγουν.

Εικόνα 10

Εικόνα 9

Εικόνα 11

2. ΒΩΡΟΙ

2.1 Πληροφορίες

Το χωριό Βώροι είναι ένα χωριό με έντονο πολιτιστικό και παραδοσιακό ενδιαφέρον. Ανήκει στην περιφερειακή ενότητα του Ηρακλείου Κρήτης και βρίσκεται πολύ κοντά στον αρχαιολογικό χώρο της Φαιστού..

Οι κάτοικοι ασχολούνται με την ελαιοκομία και την αμπελοκαλλιέργεια, ενώ είναι ανεπτυγμένη και η κτηνοτροφία .

Η περιοχή κατοικήθηκε από την πρωτομινωική εποχή και είναι χαρακτηριστικά τα αρχαιολογικά ευρήματα στην περιοχή. Το αρχαιότερο κομμάτι του οικισμού λέγεται "Κατωχώρι".

Το 1978 οι Βώροι έχουν χαρακτηριστεί ως Διατηρητέος Παραδοσιακός Οικισμός από το Υπουργείο Πολιτισμού.¹¹

ΟΝΟΜΑΣΙΑ

Η προέλευση της ονομασίας του χωριού είναι μάλλον αδιευκρίνιστη και έχουν αναπτυχθεί διάφορες απόψεις και εκδοχές. Εξ ου και η εμφάνιση του ονόματος με διαφορετικούς τρόπους γραφής.

Επικρατέστερη εκδοχή φαίνεται να είναι αυτή που προέρχεται από το μυθικό Βώρο τον γιο του βασιλιά της Φαιστού Ροδάμανθου και πατέρα του Φαίστου, τον οποίο σκότωσε ο Ιδομενέας όπως αναφέρει ο Όμηρος στην Ιλιάδα.

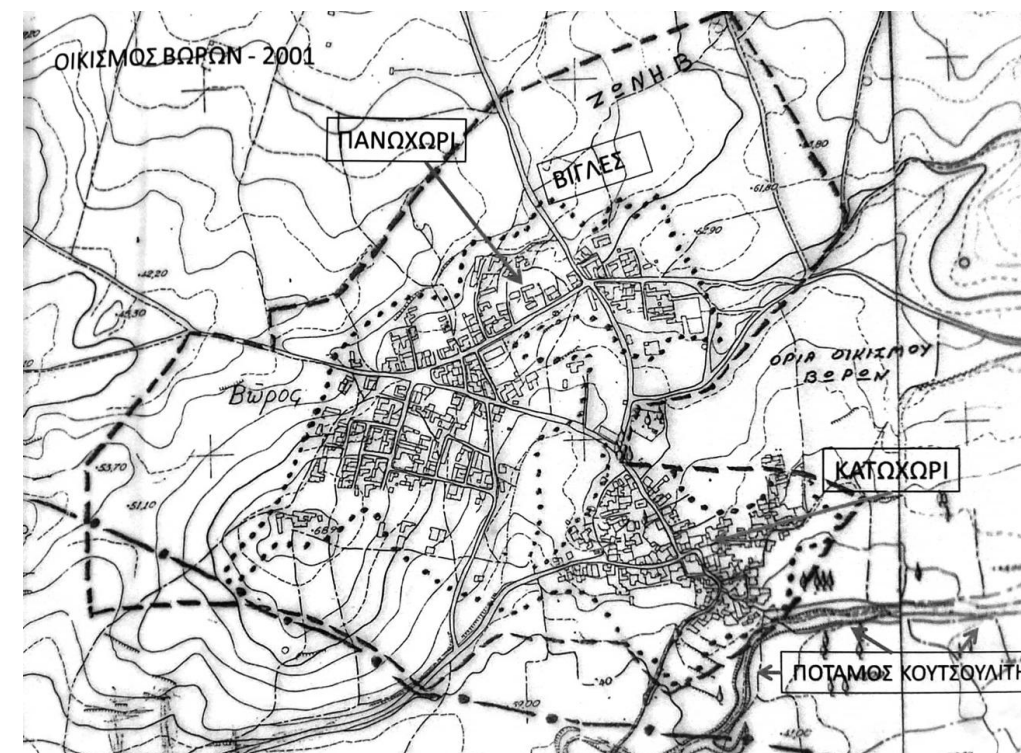
Άλλη εκδοχή υποστηρίζει ότι η ονομασία έχει γεωγραφική προέλευση και προέρχεται από το Βόρειοι λόγω του ότι βρίσκεται στα Βόρεια της Φαιστού.

Και τέλος άλλη εκδοχή υποστηρίζει ότι η ονομασία προέρχεται από το επίθετο Εύορος που σημαίνει ο έχων ωραία θέα.

Στην απογραφή του 1940 το χωριό ορθογραφείται Βώροι. Η γραφή μας οδηγεί στην άποψη ότι συνάπτεται με το μυθικό Βώρο , το γιο του Μαίονα και πατέρα του Φαίστου , που σκότωσε ο Ιδομενέας.¹²

Εικόνα 21

Εικόνα 22

¹¹ (Βώροι Ηρακλείου - Βικιπαίδεια, n.d.)

¹² (Η ιστορία των βώρων. | Πολιτισμός | mesaralive)

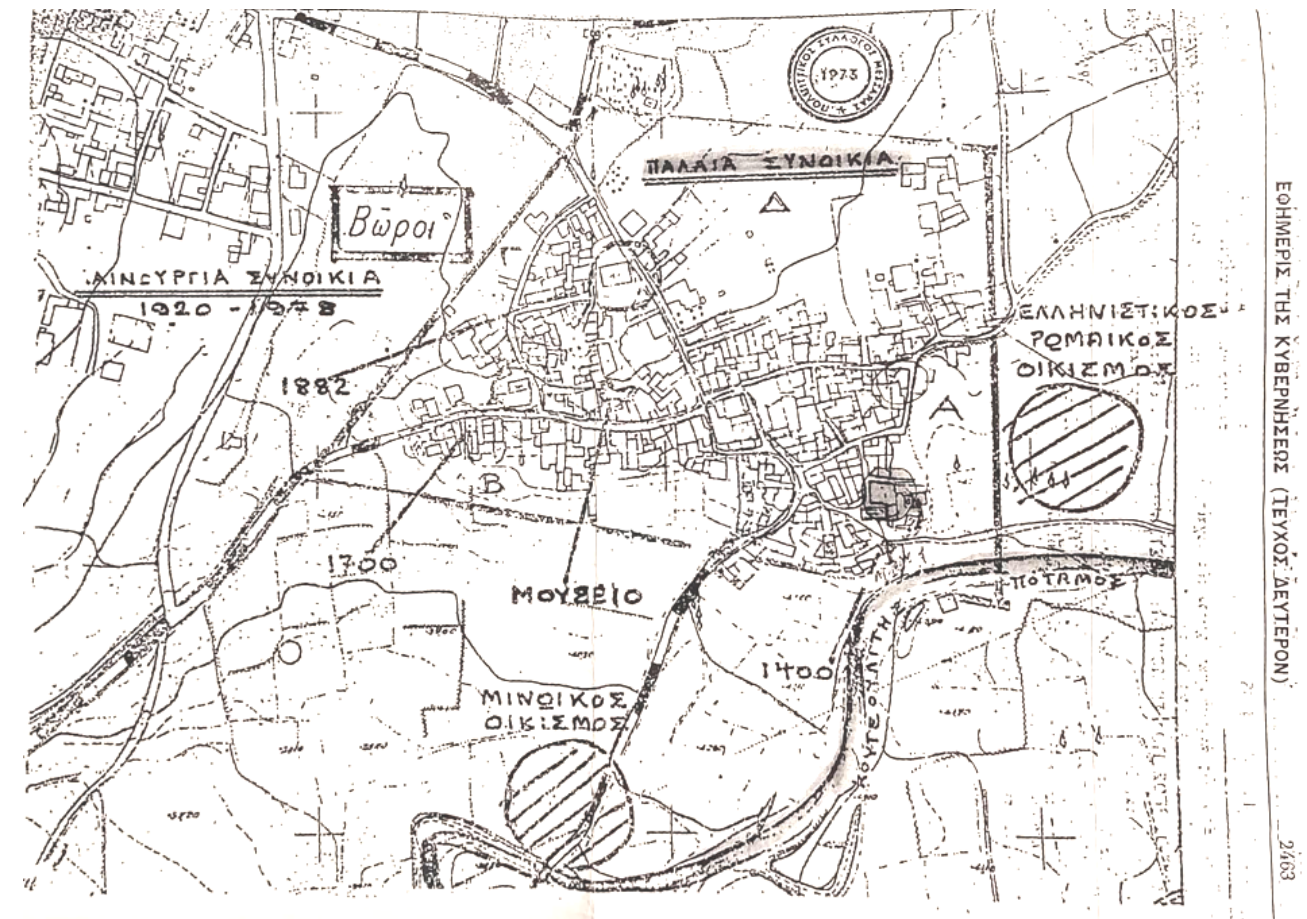
2.1.2. Νομοθεσία

Στις 3 Φεβρουαρίου του 1979 η παλιά συνοικία των Βώρων χαρακτηρίστηκε διατηρητέα λόγω της ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς και του εξαιρετικού αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος που προβάλλουν τα κτίσματα του οικισμού.

Αυτό σημαίνει, ότι ολόκληρη αυτή η περιοχή είτε η παλιά συνοικία είτε και το υπόλοιπο τμήμα του οικισμού υπάγονται για κάθε εργασία ή έργο στον έλεγχο του Υπουργού Πολιτισμού, αφού αυτός είναι υπεύθυνος έναντι της Ελληνικής Πολιτείας στην τήρηση και προστασία του μνημειακού αυτού οικισμού. Αυτό σημαίνει, ότι ο Υπουργός θα πρέπει να εγκρίνει πρώτος από όλους και πάνω και ανεξάρτητα από όλους τους άλλους συναρμόδιους φορείς (π.χ. η πολεοδομική υπηρεσία του τοπικού δήμου, άλλα, διάφορα υπουργεία, άλλοι δημόσιοι, κρατικοί φορείς).

Εάν υποθεθεί ότι έχουν δώσει όλοι οι τυχόν αρμόδιοι φορείς την έγκρισή τους, όπως απαιτείται από την κείμενη νομοθεσία, κατά περίπτωση, αλλά, δεν έχει δοθεί η απαιτούμενη έγκριση (ή άδεια) του αρμόδιου Υπουργού Πολιτισμού, τότε πάσχουν όλες οι λοιπές εγκρίσεις ή άδειες των λοιπών αρμόδιων κατά τα λοιπά υπηρεσιών, φορέων.

Ακόμη, όσον αφορά το περιεχόμενο της προστασίας, ενδεικτικά, αυτό περιλαμβάνει τους όρους χρήσης γής (δρόμος, πλατεία, σχολείο, νοσοκομείο κλπ), τους όρους δόμησης, άρα και τις όψεις των κτιρίων.

Εικόνα 23

2.2 Περίπτωση μελέτης

2.2.1 Φάμπρικα

Φάμπρικα είναι το παλιό εργοστάσιο- εργαστήριο . Η συγκεκριμένη φάμπρικα ήταν ελαιοτριβείο το οποίο λειτουργούσε με τη βοήθεια των αλόγων. Όταν σταμάτησε να δουλεύει το χρησιμοποιούσαν ως στάβλο. Ο χώρος ενός ελαιοτριβείου είναι πάντα στεγασμένος καθώς έχει πολλά εργαλεία που δεν μπορούν να μείνουν ξεσκεπάστα. Είναι ένας μεγάλος χώρος που αποτελείται από τον μύλο που αλέθει την ελιά, τα πιεστήρια , το τζάκι για ζεματιστό νερό και τις δεξαμενές. Η δουλειά είναι δύσκολη συνεχίζεται ακόμα και τη νύχτα καθώς ο καρπός σαπίζει αν μείνει πολύ ώρα . Το βράδυ λυχνάρια με χοντρά φυτίλια βγάζουν καπνούς με χαμηλό φωτισμό. Η λειτουργία του λιοτριβιού χαρακτηρίζεται ως μια φαινομενικά ήρεμη μονάδα που δουλεύει συνεχώς.¹³

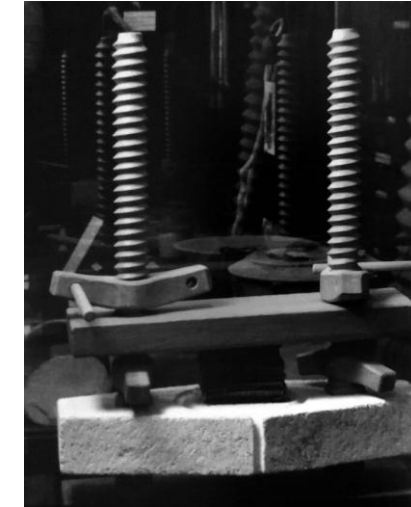
Οι Βόροι διέθεταν 10 φάμπρικες, γεγονός χαρακτηριστικό της πλούσιας παραγωγής λαδιού στην περιοχή και της σχετικής ευμάρειας. Σήμερα μέσα στο χωριό υπάρχουν σε καλή σχετικά κατάσταση, χωρίς να λειτουργούν, μόνο δύο. Οι φάμπρικες Στεφανίδα και Κρασαγάκη.

Φάμπρικα Κρασαγάκη

Βρίσκεται στη συνοικία του Αη Γιάννη ακριβώς δίπλα από το ναό. Βρίσκεται σε σχετικά καλή κατάσταση. Είναι ένας ενιαίος χώρος που χωρίζεται σε τρεις από δύο καμάρες. Δεν υπάρχει πια ο εξοπλισμός του ελαιοτριβείου εκτός από τη βάση του μύλου η οποία χρειάζεται επανασυναρμολόγηση για να ξαναπάρει την παλιά της μορφή. Είναι η πιο παλιά φάμπρικα στην περιοχή και λόγω της μοναδικότητάς της αξίζει να αναδειχθεί και να συντηρηθεί. Η χρονολογία που κατατάσσεται το κτίσμα είναι στα χρόνια της ενετοκρατίας (17αι.) Για την ακριβή χρονολόγηση απαιτείται μελέτη και ανασκαφική έρευνα.

Εικόνα 24

Εικόνα 25

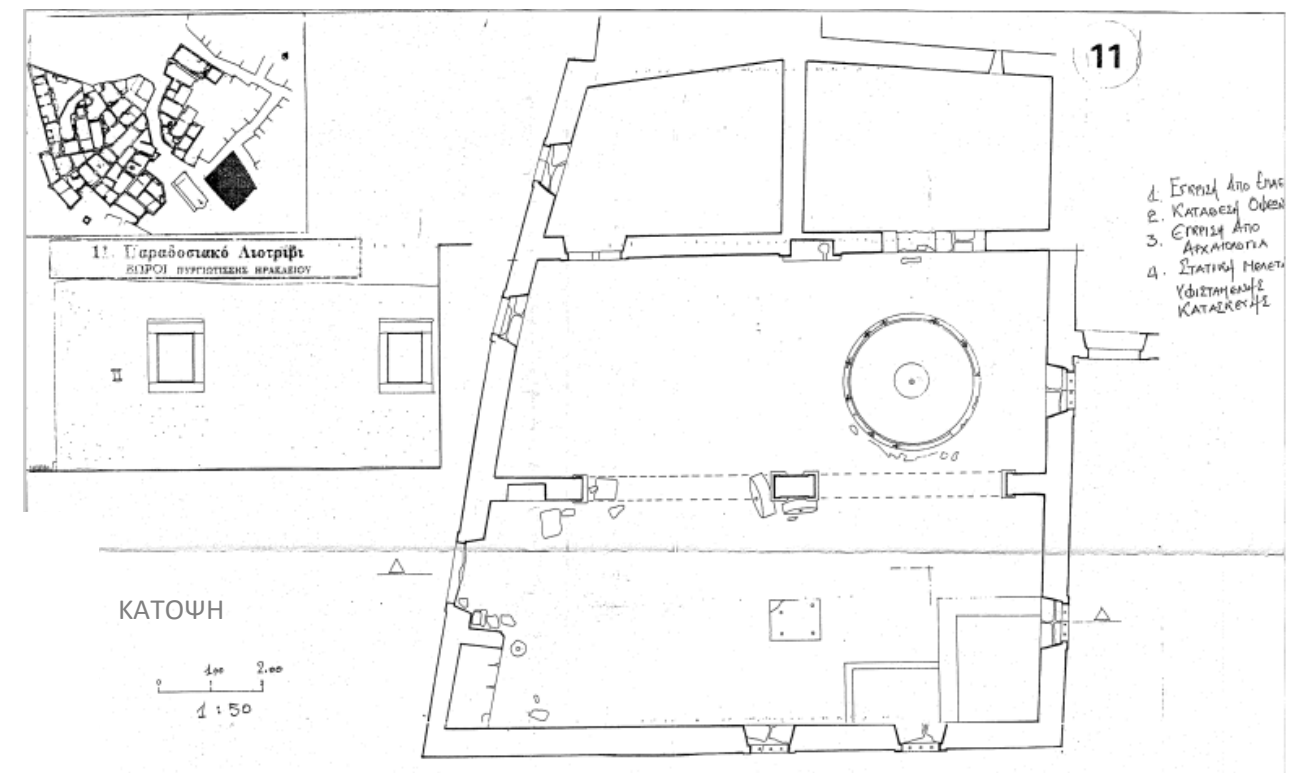
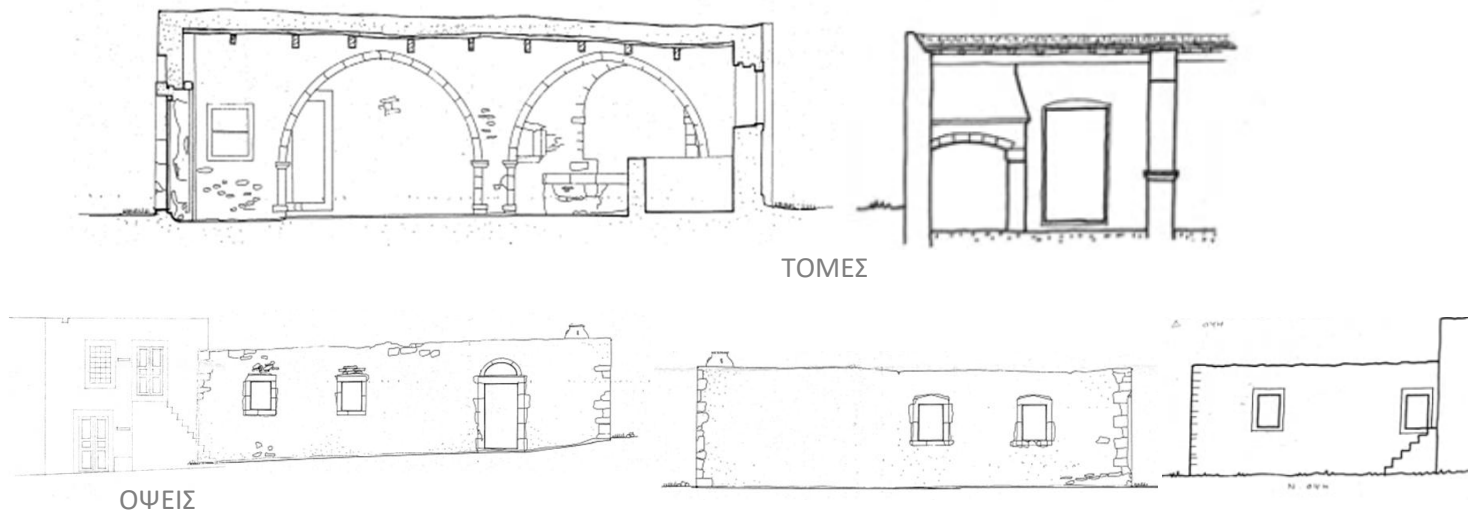
¹³ (Βασιλιάδης, 1971) σ92

Εικόνα 26

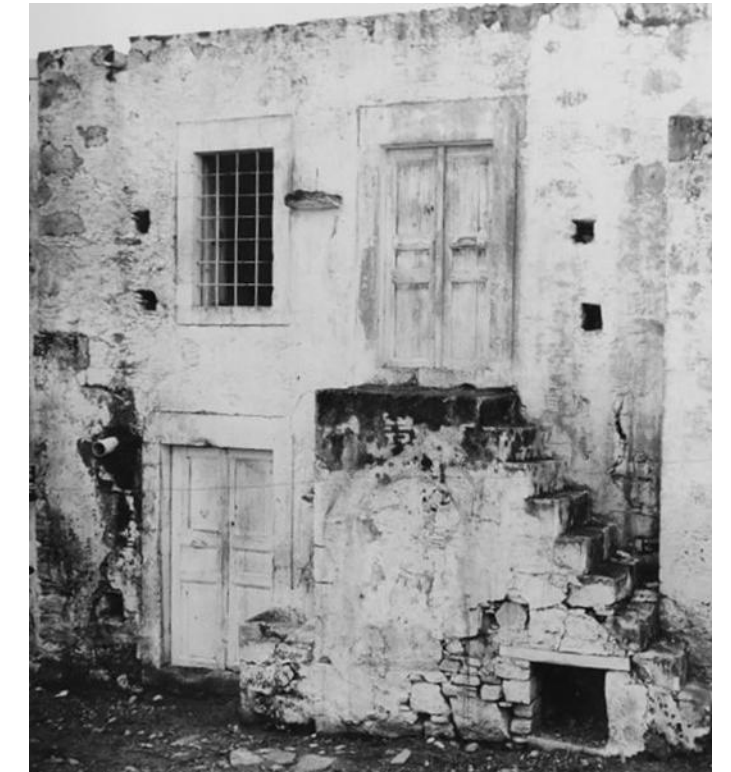
ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΦΑΜΠΡΙΚΑΣ

Φωτογραφίες από προσωπικό αρχείο

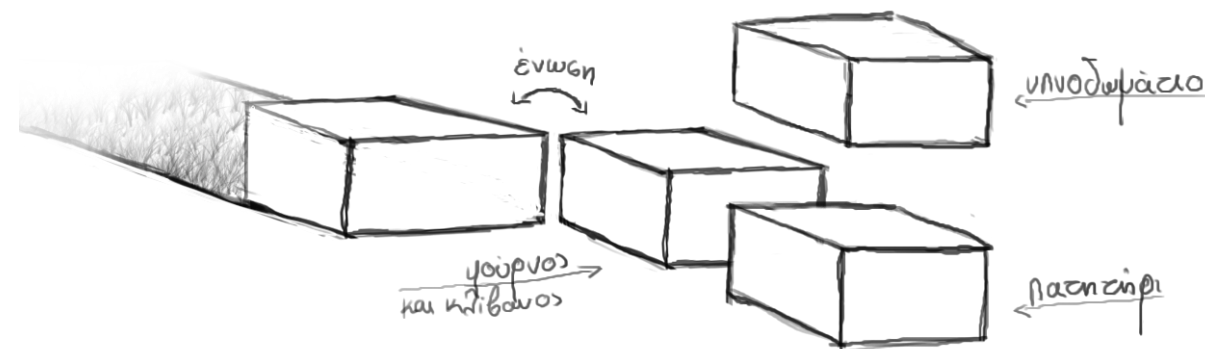
2.2.2 Σπίτι Σταυρακάκη

Το σπίτι της οικογένειας Σταυρακάκη βρίσκεται δίπλα στην φάμπρικα. Είναι ένα σπίτι με όροφο το οποίο χρονολογείται να χτίστηκε τον 19^ο αιώνα. Το τωρινό κτίσμα είναι αποτέλεσμα ένωσης δύο γειτονικών στενομέτωπων σπιτιών. Μέσα από την έρευνα στα κρητικά παραδοσιακά σπίτια συμπεραίνουμε ότι το ένα σπίτι ήταν μονόχωρο με αυλή χωρίς να έχει κάποια εξειδικευμένη χρήση. Σύμφωνα με τους σημερινούς ιδιοκτήτες, κάποια στιγμή έπεσε μεγάλο κομμάτι του λόγω φθοράς και ξαναχτίστηκε χωρίς να ακολουθεί την παλιά του μορφή επειδή δεν είχε καταγραφεί, το σημείο αυτό είναι ο τοίχος της πίσω εισόδου. Το δεύτερο ήταν κατοικία με πατητήρι και φούρνο στο ισόγειο και στον όροφο η κρεβατοκάμαρα. Οι αλλαγές που φαίνεται να έχουν γίνει είναι στην εξωτερική σκάλα. Κατά τη διάρκεια των εργασιών για τη στερέωση της κατοικίας το 1985 ανακαλύφθηκε ένας κεραμικός κλίβανος κάτω από την οικία που χρονολογείται μεταξύ 4^{ου} -7^{ου} αι. μ.Χ με κύρια περίοδο χρήσης του τον 6^ο και 7^ο αι. μ.Χ. Επειδή βρίσκεται σε δύσκολη θέση, στα θεμέλια του σπιτιού, δεν μπορεί να ερευνηθεί περαιτέρω η γύρω περιοχή. Σύμφωνα με τους ντόπιους ο κλίβανος είχε χρησιμοποιηθεί ως αποθήκη του σπιτιού αλλά και καταφύγιο στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Σπίτι 1

Σπίτι 2

ΜΠΡΟΣΤΙΝΗ ΕΙΣΟΔΟΣ

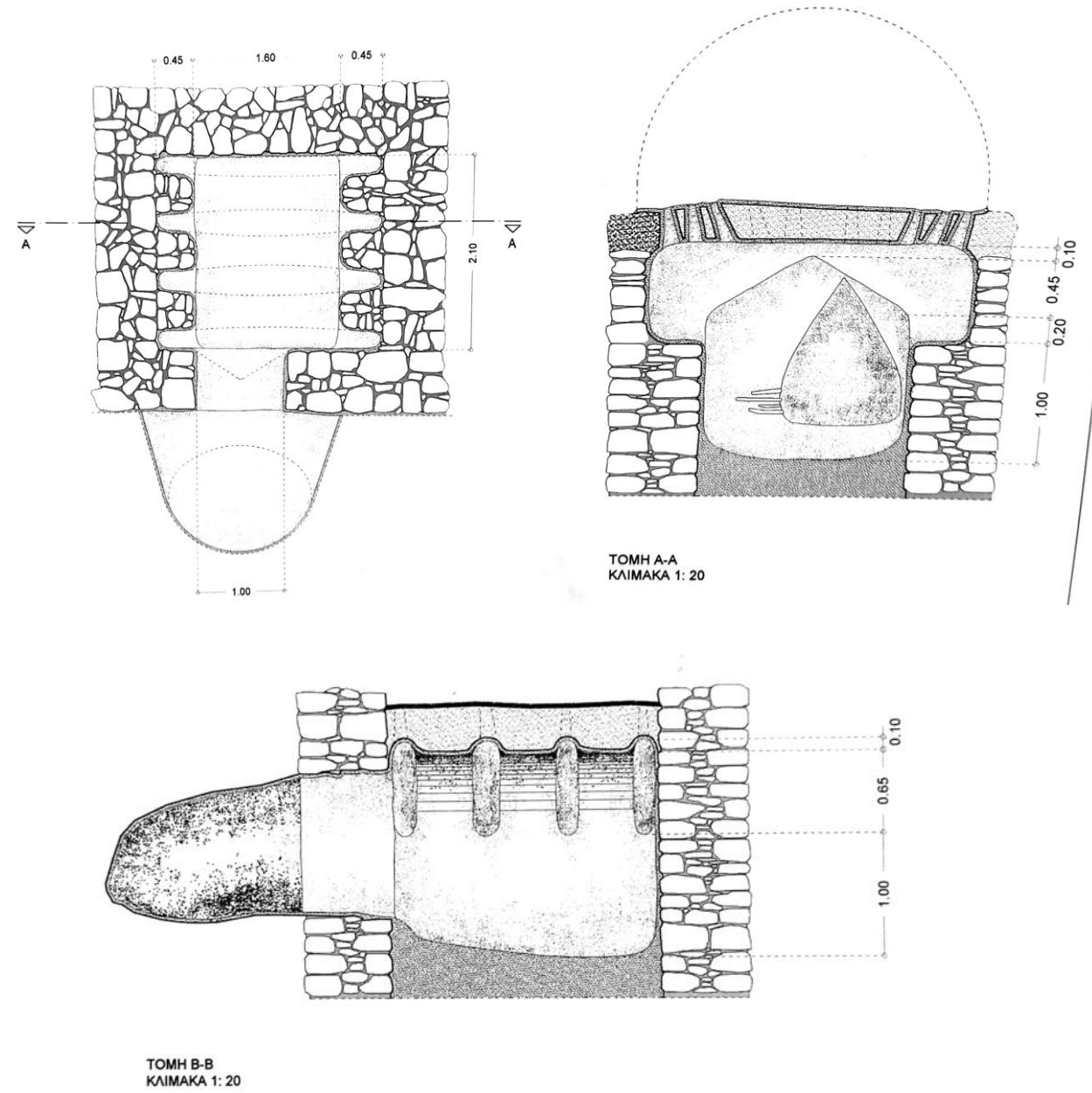

ΠΙΣΩ ΕΙΣΟΔΟΣ

Φωτογραφίες από προσωπικό αρχείο

Κλίβανος

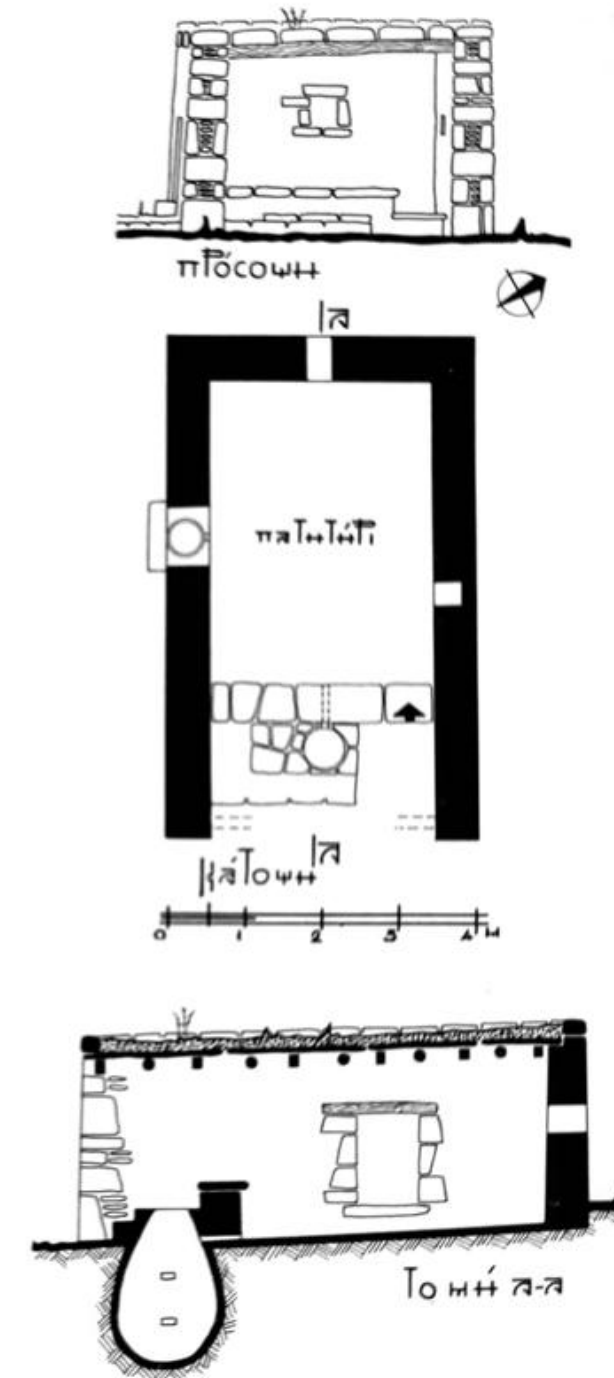
Ο κλίβανος είναι δίχωρος και έχει ορθογώνιο σχήμα. Στις μέρες μας διατηρείται ο θάλαμος καύσης και του λείπει το μέρος όπου έμπαιναν τα κεραμικά για να ψηθούν.¹⁴

Εικόνα 27

Πατητήρι

Το στεγασμένο πατητήρι χαρακτηρίζεται από μια στέρνα που πατούσαν τα σταφύλια και το υπόγειο στερνάκι που χύνεται ο μούστος. Παράδειγμα από παρόμοιο πατητήρι εικόνα 28.¹⁵

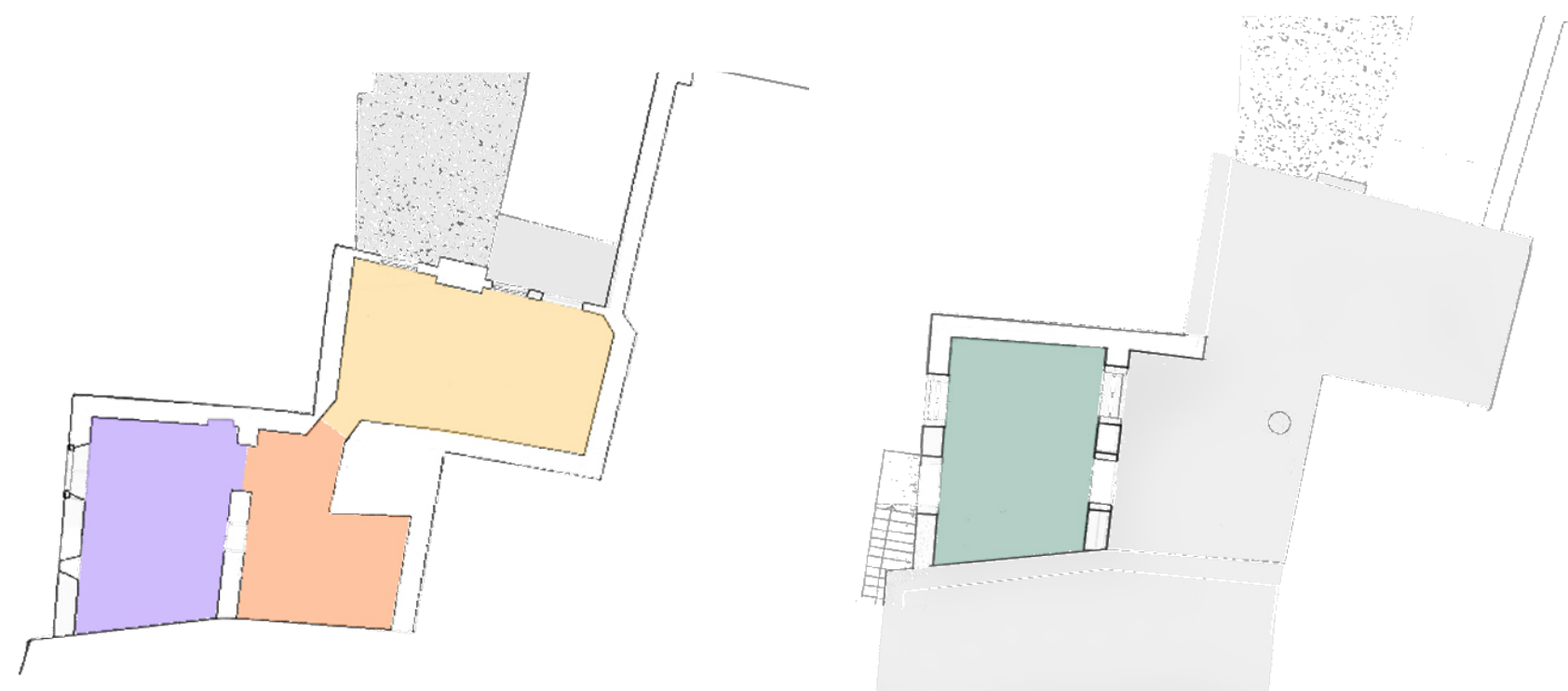
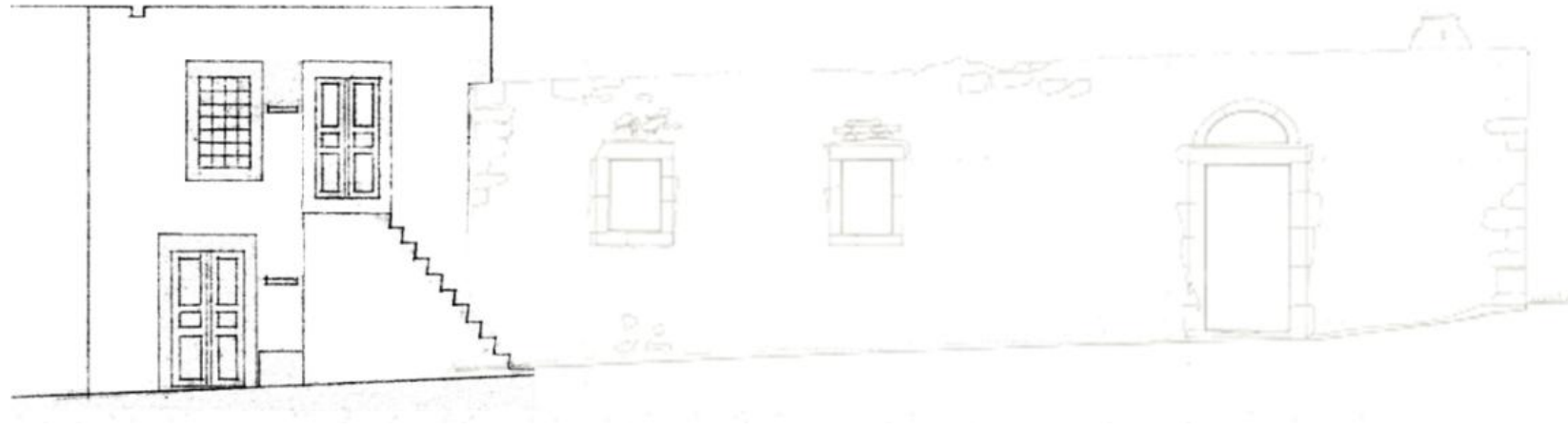

Εικόνα 28

¹⁴ (Χατζή- Βαλλιάνου, 2019) σ93-98

¹⁵ (Βασιλιάδης, 1971) σ92-93

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Φωτογραφίες από προσωπικό αρχείο

ΑΝΑΠΤΗΓΜΑΤΑ ΧΩΡΩΝ

ΚΟΥΖΙΝΑ

ΔΩΜΑΤΙΟ

ΠΑΤΗΤΗΡΙ

ΦΟΥΡΝΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΒΑΝΟΣ

Κεφάλαιο 3 Πηγή έμπνευσης

SOULAGES MUSEUM¹⁶

Το 2008, οι αρχιτέκτονες της RCR συνεργάστηκαν με την εταιρεία Passelac & roques architects. Το έργο τους βρίσκεται στη βόρεια πλευρά του πλήρως ανακαινισμένου κήπου Foirail στη Γαλλία. Κατάλαβαν τη σημασία της τοποθεσίας και θεωρώντας την ως σύνδεσμο μεταξύ του ιστορικού κέντρου και των νέων συνοικιών δημιούργησαν αυτό το έργο. Το κτίριο είναι οργανωμένο σε διαδοχικούς κύβους και σχεδιασμένο με σεβασμό προς το περιβάλλον του. Το ατσάλι αντιπροσωπεύει το έργο του ζωγράφου Pierre Soulages. Η επένδυση είναι κατασκευασμένη από χάλυβα Corten που είναι γνωστός ως χάλυβας διάβρωσης. Όταν εκτίθεται σε κακές καιρικές συνθήκες, αυτό το υλικό δημιουργεί ένα προστατευτικό στρώμα σκουριάς. Γερνά με τον χρόνο και ταιριάζει απόλυτα στο φυσικό περιβάλλον του πάρκου. Δεν είναι άψυχο και αποστειρωμένο υλικό.

Εικόνα 29

Εικόνα 31

Εικόνα 30

Εικόνα 32

Εικόνα 33

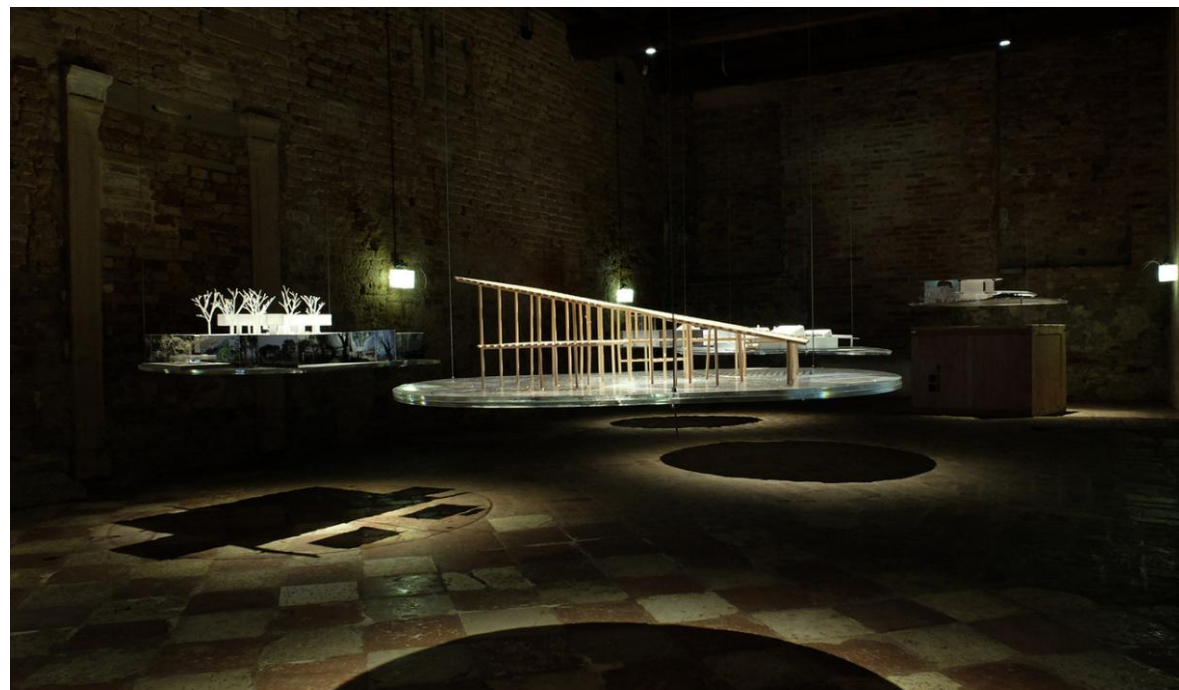
Εικόνα 34

Εικόνα 35

PALAZZO ZEN¹⁷

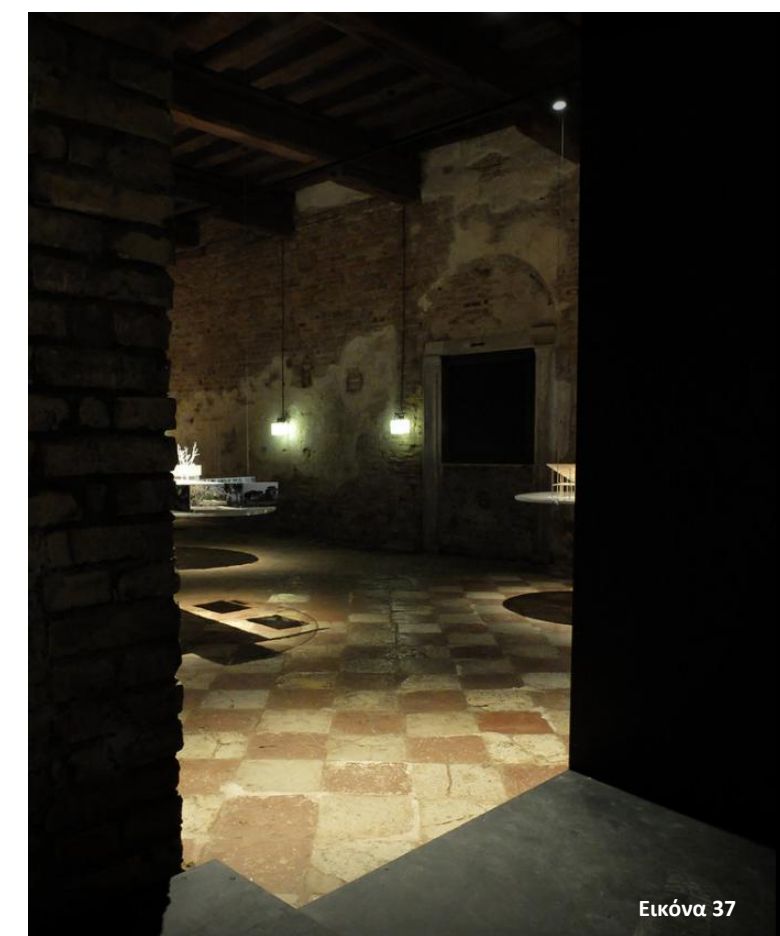
Το Palazzo Zen, ένα ιστορικό κτήριο του 1537, που βρίσκεται κατά μήκος ενός τυπικού καναλιού της Ιταλίας. Το αρχιτεκτονικό γραφείο O-office Architects ασχολούμενο με την ανακαίνιση και την αναπροσαρμογή μετέτρεψε το χώρο σε μια γκαλερί τέχνης που διαθέτει αίθουσες για εκθέσεις, συνέδρια και συναντήσεις, συμπεριλαμβανομένου ενός χώρου εργασίας για το Ίδρυμα EMGdotART. Οι φέροντες τοίχοι του έργου ορίζουν τους τρεις κύριους χώρους. Η αποκατάσταση συμπεριλαμβανομένου των διάσπαρτων ιστορικών στοιχείων όπως το παλιό βενετσιάνικο πάτωμα του 16ου αιώνα, οι παλιές διακοσμήσεις της οροφής, οι παλιές πόρτες και τα διαφορετικά δάπεδα αποδείχθηκε να είναι ενδιαφέρον σχεδιαστική πρόκληση για τους αρχιτέκτονες. Το έργο συνδέει όλους τους χώρους και τα αντικείμενα μέσω μεταλλικών εγκαταστάσεων, συνδέουν το πλήθος των ιστορικών κτιριακών στοιχείων. Η καινούρια αυτή προσθήκη λειτουργεί ως διάδρομος που φέρνει τους επισκέπτες από την είσοδο σε άλλα δωμάτια. Αντί για πόρτες, τα μαύρα μεταλλικά κουτιά λειτουργούν ως μονάδα διασύνδεσης μεταξύ διαφορετικών χωρικών περιβαλλόντων, κάνοντας έτσι μεταβάσεις από τον ένα χρόνο/χώρο στον άλλο. Ο σχεδιασμός της έκθεσης πραγματοποιήθηκε επίσης από το O-office, με θέμα «μνήμη και αιώρηση». Ένας τοίχος σύνθεσης από έντυπες αστικές εικόνες και δομικά στοιχεία είναι κρεμασμένος στον τοίχο της εισόδου, συμβολίζοντας την πολυπλοκότητα των σύγχρονων κινεζικών πόλεων και αρχιτεκτονικής. Πέντε κυκλικά διαφανή ακρυλικά τραπέζια είναι κρεμασμένα στην πλαϊνή αίθουσα με το μεσαιωνικό μαρμάρινο δάπεδο. Αυτή η σουρεαλιστική σκηνή είναι μια μεταφορά μεμονωμένων προσπαθειών Κινέζων αρχιτεκτόνων στον απέραντο ωκεανό αστικοποίησης.

Εικόνα 41

Εικόνα 36

Εικόνα 37

Εικόνα 38

Εικόνα 39

Εικόνα 40

¹⁷ (Palazzo Zen / O-office Architects, 2014)

CO HARERUYA¹⁸

Βρίσκεται σε μια ήσυχη κατοικημένη περιοχή στην Ιαπωνία, και είναι σχεδιασμένο από το αρχιτεκτονικό γραφείο arbol. Το κατάστημα κατασκευάζει και πουλά σπιτικά τρόφιμα χρησιμοποιώντας μούχλα koji. Παίρνει το σχήμα ενός σκοτεινού κουτιού, όπου αστραφτεροί κύβοι χάλκινης πλάκας επιπλέουν στον αέρα ενώ οι τοίχοι, η οροφή και το δάπεδο καλύπτονται με κονίαμα, που θυμίζει μια κατάμαυρη σπηλιά με πηγές φωτός που λάμπουν. Το γραφείο arbol μέσα από τον σχεδιασμό του προσπάθησε να προσφέρει στους επισκέπτες την ψευδαίσθηση ότι γίνονται μούχλα koji που επιπλέει στη φύση, το χώρο και τον χρόνο.

Εικόνα 41

Εικόνα 42

¹⁸ (reflective floating copper cubes clad arbol design's pitch-black store in japan, 2021)

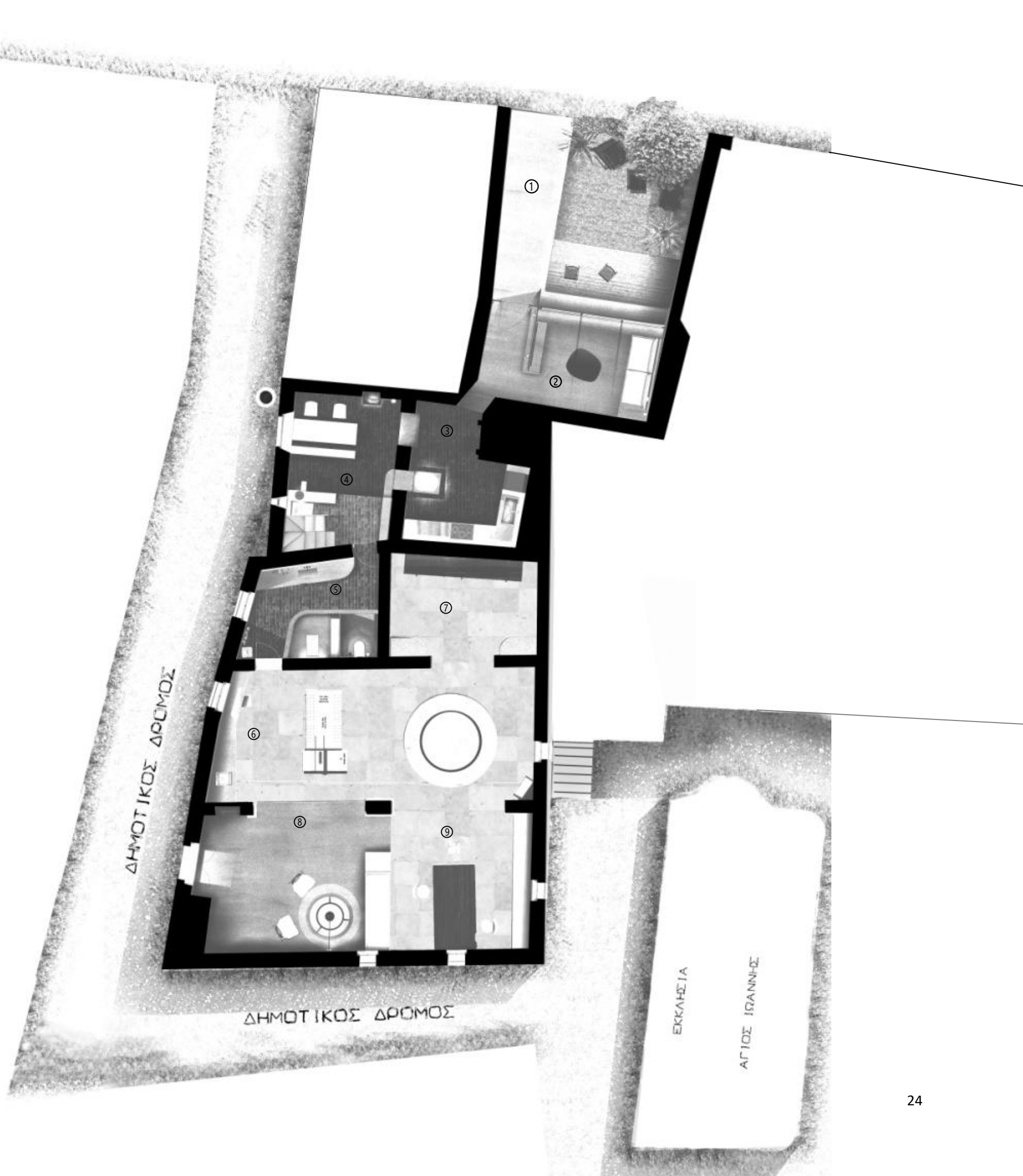
Κεφάλαιο 4 Σχεδιασμός

4.1. Ιδέα

Ο χώρος του ελαιουργείου ήταν που τράβηξε αρχικά το ενδιαφέρον για τη δημιουργία ενός σύγχρονου χώρου κατοικίας και εργασίας. Στη συνέχεια βλέποντας ότι ο χώρος αυτός φτάνει μόνο για τον χώρο εργασίας επιλέχθηκε και το διπλανό κτίσμα με σκοπό την επέκταση του εργαστηρίου σε κατοικία. Παρατηρήθηκε ότι τα σπίτια σε αυτή τη συνοικία συνήθιζαν να ενώνονται μεταξύ τους με μικρά ανοίγματα στους τοίχους για να μπορούν οι κάτοικοι να διαφεύγουν από τους τούρκους. Η ένωση αυτή μου έδωσε την ιδέα από την οποία πηγάζει ο σχεδιασμός μου. Η σύνδεση του παλιού με του καινούριου με σεβασμό στο παρελθόν και με σκοπό την ανάδειξη του, ξεκαθαρίζοντας τις νεωτερικές μορφές που έχουν προστεθεί και στη συνέχεια η δημιουργία καινούριων, καθαρών μορφών οι οποίες μπλέκονται με το παλιό χωρίς να το επιβαρύνουν. Με τον στοχευόμενο φωτισμό θέλω να δώσω την αίσθηση του καντηλιού, του λιτού φωτισμού αλλά επαρκή για τις ανάγκες του χώρου. Τα υλικά που επιλέχθηκαν είναι υλικά τα οποία παλιώνουν με το χρόνο επιτρέποντας τους την ενσωμάτωσή τους στο περιβάλλον.

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

- 1 Αυλή
- 2 Καθιστικό
- 3 Κουζίνα
- 4 Τραπεζαρία
- 5 Μπάνιο
- 6 Εργαστήριο
- 7 Αποθήκη ξυλείας
- 8 Χώρος υποδοχής
- 9 Γραφείο

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

- 10 Υπνοδωμάτιο
- 11 Ταράτσα
- 12 Ταράτσα με καθιστικό και φύτευση

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ

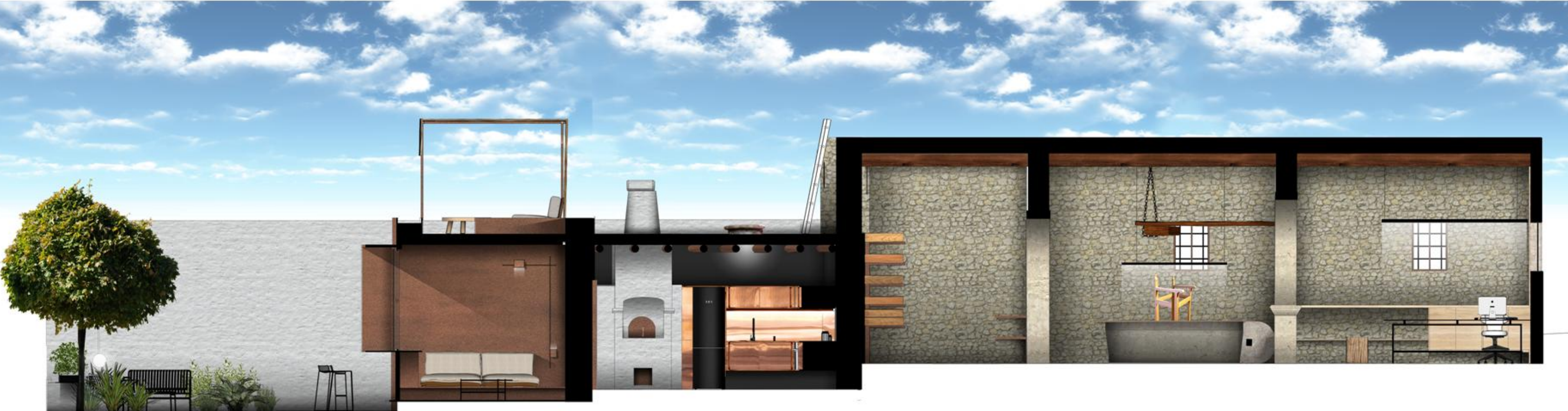

NOTIA ΟΥΗ

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

TOMES

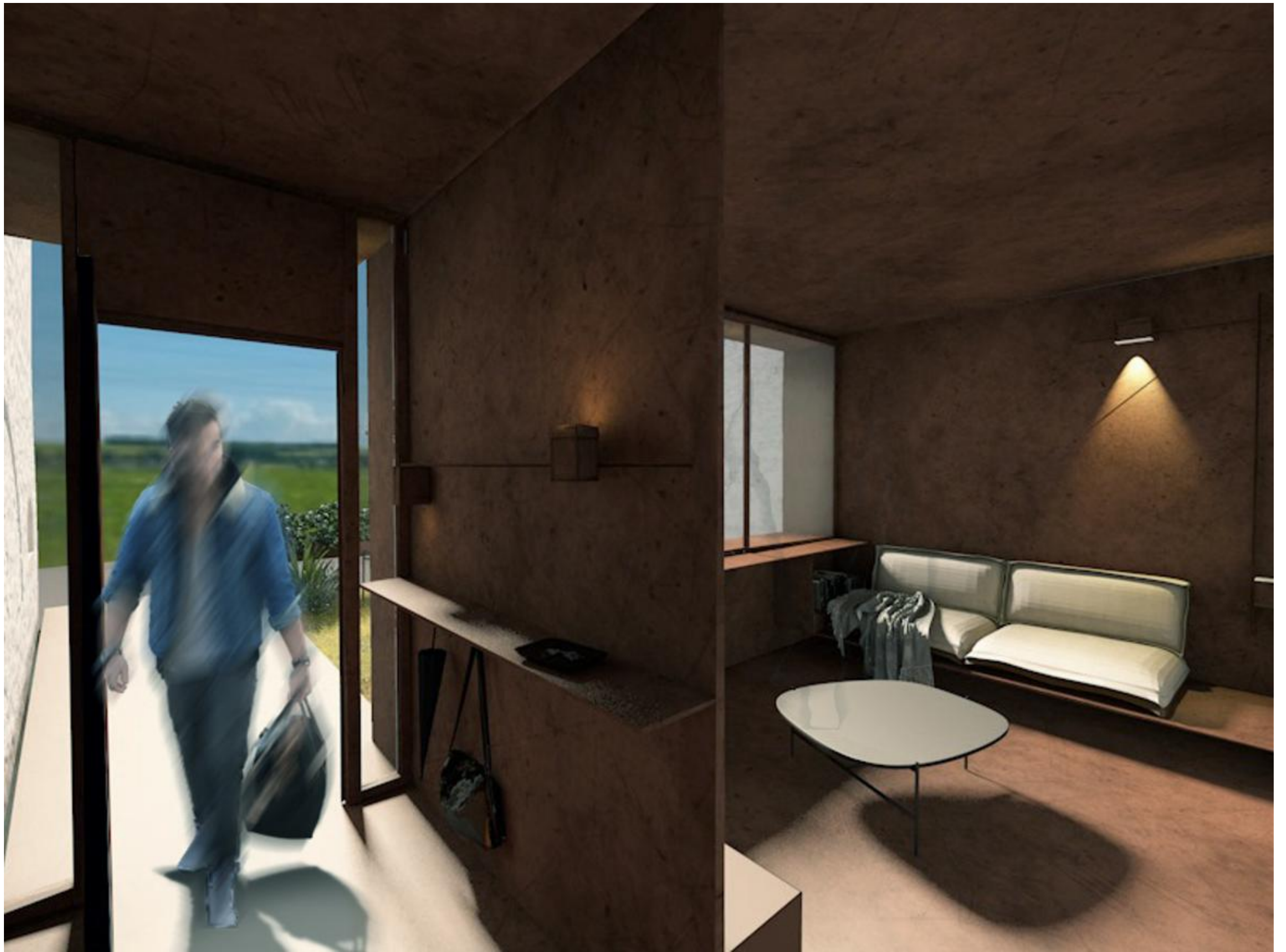

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 Μποζινέκη- Διδώνη, Π. (1985) <i>CRETE</i> . Αθήνα: Μέλισσα. σ42
Εικόνα 2 Μποζινέκη- Διδώνη, Π. (1985) <i>CRETE</i> . Αθήνα: Μέλισσα.σ31
Εικόνα 3-8 Βασιλιάδης, Δ. (1983). <i>Το κρητικό σπίτι</i> . Αθήνα: ΕΣΤΙΑ.σ118-124
Εικόνα 9 Ανδρεαδάκη- Βλαζάκη, Μ. (1998) <i>Κρητική εστία</i> . 6th edn. Χανιά: Γεώργιος Λουπάσης.σ72
Εικόνα 10 Ανδρεαδάκη- Βλαζάκη, Μ. (1998) <i>Κρητική εστία</i> . 6th edn. Χανιά: Γεώργιος Λουπάσης.σ73
Εικόνα 11-12
Εικόνα 14 Μποζινέκη- Διδώνη, Π. (1985) <i>CRETE</i> . Αθήνα: Μέλισσα.σ55
Εικόνα 15 Προβατάκης, Θ. (1990) <i>Κρήτη λαϊκή τέχνη και ζωή</i> . Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση. σ264
Εικόνα 16 Valliános Christóforos (2014) <i>La vie rurale traditionnelle en Crète</i> . [Vori (Grèce)]: Musée ethnologique de Crète. σ65
Εικόνα 17 Προβατάκης, Θ. (1990) <i>Κρήτη λαϊκή τέχνη και ζωή</i> . Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση. σ272
Εικόνα 18 Προβατάκης, Θ. (1990) <i>Κρήτη λαϊκή τέχνη και ζωή</i> . Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση. σ218
Εικόνα 19 Προβατάκης, Θ. (1990) <i>Κρήτη λαϊκή τέχνη και ζωή</i> . Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση. σ268
Εικόνα 20 Τα κρητικά έπιπλα. Μορφολογική μελέτη έντεχνων πρότυπων . Ιδιωτική Έκδοση σ 141
Εικόνα 21 <i>Βώροι Ηρακλείου - Βικιπαίδεια</i> (n.d.) <i>El.wikipedia.org</i> . Available at: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CF%8E%CF%81%CE%BF%CE%B9_%CE%97%CF%81%CE%B1%CE%BA%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85 (Accessed: 2022).
Εικόνα 22 Χατζή- Βαλλιάνου, Δ. (2019) <i>Βώροι ή Βόροι ένα χωριό με ιστορία 5000 χρόνων</i> . ITANOS. σ19
Εικόνα 23 Εφημερίς της κυβερνήσεως (τεύχος δεύτερον), Υπουργικές αποφάσεις και εγκρίσεις αριθ.2389/7417
Εικόνα 24 Πρωσοπικό αρχείο
Εικόνα 25 Valliános Christóforos (2014) <i>La vie rurale traditionnelle en Crète</i> . [Vori (Grèce)]: Musée ethnologique de Crète.σ 26-27
Εικόνα 26 <i>Βώροι Ηρακλείου - Βικιπαίδεια</i> (n.d.) <i>El.wikipedia.org</i> . Available at: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CF%8E%CF%81%CE%BF%CE%B9_%CE%97%CF%81%CE%B1%CE%BA%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85 (Accessed: 2022).
Εικόνα 27 Χατζή- Βαλλιάνου, Δ. (2019) <i>Βώροι ή Βόροι ένα χωριό με ιστορία 5000 χρόνων</i> . ITANOS.
Εικόνα 28 Βασιλιάδης, Δ. (1971) <i>Θεώρηση της Αιγαιοπελαγίτικης Αρχιτεκτονικής υπό ανήσυχη οπτική γωνία</i> . 3rd edn. Αθήνα: Οργανισμός Δοξιάδη. σ93
Εικόνα 29-35 <i>Eau-forte XVI, 1961</i> <i>pierre-soulages.com</i> (n.d.) <i>Pierre-soulages.com</i> . Available at: https://www.pierre-soulages.com/oeuvre/eau-forte-xvi-1961/ (Accessed: 2022).
Εικόνα 36-41 <i>Palazzo Zen / O-office Architects</i> (2014) <i>ArchDaily</i> . Available at: https://www.archdaily.com/526002/palazzo-zen-o-office-architecture (Accessed: 2022).
Εικόνα 41-42 <i>reflective floating copper cubes clad arbol design's pitch-black store in japan</i> (2021) <i>designboom architecture & design magazine</i> . Available at: https://www.designboom.com/architecture/reflective-floating-copper-cubes-clad-arbol-design-pitch-black-store-japan-06-15-2021/ (Accessed: 2022).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Retrieved 3 October 2022, from <http://www.artnet.com/artists/pierre-soulages/lithographie-no22-5RAhY7pg8B1WsEaWdjW24A2>
- Eau-forte XVI, 1961 | pierre-soulages.com. Retrieved 2 October 2022, from <https://www.pierre-soulages.com/oeuvre/eau-forte-xvi-1961/>
- Palazzo Zen / O-office Architects. (2014). Retrieved 3 October 2022, from <https://www.archdaily.com/526002/palazzo-zen-o-office-architecture>
- RCR architectes, Passelac & Roques Architectes, KEVIN DOLMAIRE · SOULAGES MUSEUM. (2018). Retrieved 3 October 2022, from https://divisare.com/projects/375330-rcr-architectes-passelac-roques-architectes-kevin-dolmaire-soulages-museum?utm_campaign=journal&utm_content=image-project-id-375330&utm_medium=email&utm_source=journal-id-187
- reflective floating copper cubes clad arbol design's pitch-black store in japan. (2021). Retrieved 2 October 2022, from <https://www.designboom.com/architecture/reflective-floating-copper-cubes-clad-arbol-design-pitch-black-store-japan-06-15-2021/>
- **Valliános, C. (2014).** *La vie rurale traditionnelle en Crète*. [Vori (Grèce)]: Musée ethnologique de Crète.
- **Ανδρεαδάκη- Βλαζάκη, Μ. (1998).** *Κρητική εστία* (6th ed.). Χανιά: Γεώργιος Λουπάσης. Βώροι
- Η ιστορία των βώρων. | Πολιτισμός | mesaralive. mesaralive. (2015, April 15). Retrieved October 3, 2022, from <https://www.mesaralive.gr/post/h-istoria-twn-bwrwn/politismos/973>
- Ηρακλείου - Βικιπαίδεια. Retrieved 3 October 2022, from https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CF%8E%CF%81%CE%BF%CE%B9_%CE%97%CF%81%CE%B1%CE%BA%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85
- **Βασιλιάδης, Δ. (1971).** *Θεώρηση της Αιγαιοπελαγίτικης Αρχιτεκτονικής υπό ανήσυχη οπτική γωνία* (3rd ed.). Αθήνα: Οργανισμός Δοξιάδη.
- **Βασιλιάδης, Δ. (1983).** *Το κρητικό σπίτι*. Αθήνα: ΕΣΤΙΑ.
- **Μποζινέκη- Διδώνη, Π. (1985).** *CRETE*. Αθήνα: Μέλισσα.
- **Προβατάκης, Θ., 1990.** *Κρήτη λαϊκή τέχνη και ζωή*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
- **Προβατάκης, Θ. (2007).** *Λαϊκά επαγγέλματα και παραδοσιακή ζωή της Κρήτης*. Αθήνα: Κρητική εστία.
- **Συλλογικό έργο. (1986).** *Ελληνικός λαϊκός πολιτισμός* (2nd ed.). Αθήνα: Γνώση.
- **Χατζή- Βαλλιάνου, Δ. (2019).** *Βώροι ή Βόροι ένα χωριό με ιστορία 5000 χρόνων*. ITANOS.